

Provpass 5

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del g

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

NY PROVDEL
ORD – ORDFÖRSTÅELSE

1. svarande

- A sakkunnig
- B pressansvarig
- C part i rättegång
- D argumentationsexpert
- E nämndeman

2. förhärskande

- A mäktig
- B rådande
- C oroande
- D fastslagen
- E förödande

3. glukos

- A vegetabiliskt fett
- B mineralämne
- C fruktsyra
- D druvsocker
- E mjölkprotein

4. urskulda

- A försämla
- B försöka
- C förtala
- D förtjäna
- E försvara

5. restriktion

- A motståndskraft
- B återkoppling
- C kvarhållande
- D inskränkning
- E påtryckning

6. till gagn

- A till nöds
- B till nackdel
- C till glädje
- D till nytta
- E till vägledning

7. flärd

- A smicker
- B ytlig prakt
- C rikedom
- D spänning
- E tomt prat

8. lägga sordin på

- A förstärka
- B dölja
- C utsmycka
- D dämpa
- E slutföra

9. andemening

- A egentlig innebörd
- B själfult yttrande
- C avvikande uppfattning
- D vag betydelse
- E religiös idé

10. uppskörtad

- A lurad att betala för mycket
- B spänd av förväntan
- C fullständigt utmattad
- D tvingad att agera
- E rädd utan anledning

Genen Lhx2

Hår är bland djur viktigt för temperaturreglering, fysiskt skydd, sensorisk aktivitet, säsongsstyrt kamuflage och sociala interaktioner, men för oss mänskliga är hår även estetiskt mycket viktigt.

Hår bildas i hårfolliklar, som är komplexa miniorgan i huden specialiserade för denna uppgift. Alla hårfolliklar bildas under fosterutvecklingen, och de genererar sedan nya hårstrån under hela livet genom att kontinuerligt genomgå tillbakagång (katagen fas), vila (telogen fas) och tillväxt (anagen fas).

Tillväxtfasens längd i tid avgör hårrets längd; exempelvis kan tillväxtfasen för skalphåret fortgå i några år, medan tillväxtfasen för ögonbrynen fortgår några månader. När tillväxtfasen är klar och hårstrået har nått sin maximala längd stannar hårbildningen upp, hårfollikeln tillbakabildas och går in i vilofasen medan hårstrået fortfarande sitter kvar i hårfollikeln. Efter en tids vila börjar en ny tillväxtperiod, ett nytt hårstrå bildas i hårfollikeln som ersätter det gamla hårstrået, vilket ofta puttas ut från hårfollikeln och lossnar från kroppen. Skälerna till denna komplexa reglering av hårtillväxten är inte klarlagda, men det

har föreslagits att det möjliggör bland annat årstidsstyrda variationer i hårtillväxten.

Vi har nyligen publicerat rön som identifierar transkriptionsfaktorn Lhx2 som en viktig regulator av hårbildningen och som kan bidra till vår förståelse av den komplexa regleringen av hårväxt. Lhx2-genen är aktiv både under fosterutvecklingen, när hårfollikeln bildas, och under tillväxtfasen hos vuxna individer, men genen stängs av under vilofasen. Genen är aktiv framför allt i den del av hårfollikeln där dess stamceller förökar sig och bildar de olika delarna av hårfollikeln, det vill säga hårstrået och dess stödjelager. Detta tyder på att Lhx2 är inblandad i bildningen av hår.

Vi kunde bekräfta detta antagande genom att visa att hårfolliklar där Lhx2 inaktiverats inte kan producera hår. När vi aktiverade Lhx2-genen i hårfolliklar som befann sig i vilofas kunde vi dessutom visa att tillväxtfasen och därmed hårbildningen slogs på. Detta visar att Lhx2 är en gen som är periodiskt aktiv i hårfollikeln och viktig för regleringen av hårtillväxten.

LEIF CARLSSON

Uppgifter

11. Under vilken fas i hårbildningen inaktiveras genen Lhx2?

- A När stamcellerna börjar föröka sig.
- B När hårfollikeln tillbakabildas.
- C När hårstråna lossnar från kroppen.
- D När hårfollikeln bildats.

12. Vilken slutsats är mest rimlig att dra av texten?

- A Man kan ha hårbildning utan att ha genen Lhx2.
- B Man kan ha hår utan att ha hårfolliklar.
- C Man kan ha genen Lhx2 men sakna telogen fas.
- D Man kan ha hårfolliklar men sakna hår.

Utvärdering

Det går ett spöke genom tiden, som tros komma från Framtidens ande. Därför tar jag tacksamt emot två vassa antologier som skingrar dimmor kring fenomenet i skolkontext, *Att säkra det osäkra och Bedömning för lärande*. Den förra är skriven av akademiska forskare, knutna till forskningsprojekt som Rita Foss Lindblad har lett, och den senare av både akademiska forskare och erfarna, skolverksamma dito.

Utvärdering är modernitetens senaste skepnad, sedd som bärare av en speciell och ofrånkomlig rationalitet, kännetecknande en mogen, målstyrd organisation. Antologiernas författare tvivlar inte på utvärdering, men undrar om man med gängse modeller och metoder har funnit *rätt* rationalitet, som Rolf Lander (redaktör för *Att säkra det osäkra*) uttrycker det.

Resonemangen i skifterna samspelar osökt med varandra. Författarna skiljer mellan summativ och formativ bedömning. En summativ sådan, som betyg vanligen uttrycker, handlar om att opersonligt och över elevkollektivet likvärdigt mäta och poängsätta kunskaper, vilka i praktiken reduceras till enkelt mätbara kriterier. Dess funktion är sortering, utslagning från respektive intagning till attraktiva högre utbildningar.

En formativ bedömning, däremot, sker i kontakt mellan lärare och elev och utmärks av en framåtsyftande, pedagogisk funktion, med mål att främja elevens lärande. Här tas naturligt hänsyn till individens speciella förutsättningar, styrkor och svagheter. Läromål förhandlas i kontrakt som skräddarsys för eleven. Elevens dokumentation av sina mål och sitt arbete blir viktig. Och eleven själv,

ibland även kamrater, engageras med fördel i bedömning av vad som uppnåtts.

Så tycks man undvika negativa sidor av summativ bedömning, som att eleverna konkurrerar och jämför sig med varandra, varigenom många tappar motivation. I *Att säkra det osäkra* framhålls Björkskolan, där man framgångsrikt använder utbildningsteknologi med inslag av formativ bedömning i kombination med Montessoripedagogik med fokus på självständigt arbete och rikedom vad gäller material och uppgifter.

I *Bedömning för lärande* delger Inger Ridderlind, länge lärare i Botkyrka, positiva erfarenheter av vad hon betecknar med det uttryck som gett skriften dess titel. Det är intressant att se hur väl hon försvarar formativ bedömning på den summativas traditionella hemmaplan, nämligen matte och NO.

Med skifte av fokus från summativ till formativ bedömning framstår inte tidig och återkommande bedömning som problematisk utan som konstruktiv. Slutsatsen blir väl att skolan bör låta sig genomsyras av bedömningar. Fast – saknas inte något? Tillfredsställs *rätt* rationalitet av subtilare, mer personnära teknologi? Jag är rädd att författarna ändå har dragits med i utvärderandets raseri.

Deras utvärderingsutvärdering lämnar inte det tekniska perspektivet, med begränsade mål. Jag saknar frågan vad ständig vägning, mätning, rankning, sållning och förmadad effektivisering av allt mer gör med oss, liksom den etisk-politiska följdfrågan vilka människor och vilket samhälle som är önskvärda.

ROGER FJELLSTRÖM

Uppgifter

13. Vad framför allt saknar textförfattaren i de två böckerna?

- A Ett ifrågasättande av tron på mätbarhetens nytta.
- B Ett ifrågasättande av skolans generella utveckling.
- C Ett ifrågasättande av begreppet rationalitet.
- D Ett ifrågasättande av hela betygssystemet.

14. Hur kan man bäst beskriva texten?

- A Som en kommenterande recension.
- B Som en självkritisk betraktelse.
- C Som en debattskrift med detaljsynpunkter.
- D Som en kritik av akademisk forskning.

Konsten och kändisskapet

Med 2000-talets diskussion om konstnärskap, kändisskap och kommersialism som ingång, och med Andy Warhols genreöverskridanden som inspiration, gör den italienske konstnären Francesco Vezzoli i en utställning ett allvarligt försök att kasta nytt ljus över den gamle provokatören Salvador Dalí konstnärliga gärning. Visst finns det likheter mellan Dalí och Warhol; båda var goda mediestrategor, båda älskade att frottera sig med kändisar och celebriteter och båda drevs av en stark vilja att överföra sina bästa idéer till ständigt nya genrer och områden.

Ändå är det nog mer som skiljer än som förenar. Dalí gjorde en egen parfym, egna exklusiva smycken, skrev operalibretton och skapade scenografi åt Hitchcock. Hans mål var att skriva sitt namn på allt som kom i hans väg, men det slutade ofta med att han blev en del av det medium han medverkade i. Warhol däremot skapade nya konstnärliga rum när han började flytta gränserna mellan reklam och konst, mellan konst och showbusiness och mellan konst och affärssverksamhet. När Warhol började göra sina TV-program och sitt magasin *Interview* var de inte konst, men de blev det så småningom. Konstbegreppet förändrades, och hans eget arbete var en del av det som fick förändringen till stånd.

Självklart är jämförelsen orättvis. Som tillhörande en helt annan generation hade Dalí ingen egen analys av TV- och filmbolagens ekonomiska och produktionsmässiga standarder, och han insåg aldrig att det först och främst är branschen och det branshspecifika, inte konstnären, som bestämmer konstverkets/varans innehåll. Med vaxad mustasch och uppspärrade ögon – som en korsning mellan en magiker och Valfrid Lindeman – blir han en förutsägbar recycleverantör av idéer och visioner hämtade ifrån hans egna surrealistmålningar från 1930-talet. Några av de målningarna är med här. Självklart tillhör de utställningens höjdpunkter, till exempel "Sleep" och "Six Images of Lenin on a Grand Piano".

Vezzolis reklamfilm om den icke-existerande parfymen Greed, och porträtten av prinsessan Caroline av Monaco som drottning Kristina och som Greta Garbo (i filmrollen som samma drottning Kristina), är effektiva spegelningar av kopplingen mellan monarkin, kändisskapet, media och reklam. Det är aktuellt, tänkvärt och provocerande, och eftersom Vezzoli är italienare handlar den här utställningen på sätt och vis lika mycket om den politiska och mediala situationen i Italien idag.

BJÖRN LARSSON

Uppgifter

15. Vad utmärkte, enligt textförfattaren, Salvador Dalís förhållningssätt till kommersiella massmedier?

- A Strategianpassning
- B Naivitet
- C Framsynthet
- D Idealism

16. Vilken slutsats om Vezzolis konstnärskap är mest rimlig att dra av texten?

- A Vezzolis konst och konstnärsroll påminner framför allt om Dalís.
- B Vezzolis konst och konstnärsroll påminner framför allt om Warhols.
- C Vezzolis konst och konstnärsroll anknyter till såväl Dalí som Warhol fast med en egen touch.
- D Vezzolis konst och konstnärsroll värderas inte alls av textförfattaren.

Reformåtervinnning

Idéer är snabba resenärer, det finns gott om exempel på att kopierade idéer implementeras före originalet. Särskilt reformer inom managementområdet tycks ha stor spridningskraft.

Reformering förefaller vara en nödvändighet i moderna organisationer, på många sätt. Organisationer tycks vara beroende av att visa att de kan anpassa sig till omgivningen och ibland till och med visa sin förmåga att påverka omgivningen. Effektivitet brukar vara det bärande argumentet, eftersom det nästan automatiskt ger legitimitet. Demokratin är ett bra argument när det gäller politiskt styrda organisationer, även om den får stryka på foten i konkurrens med krav på effektivitet.

Omgivningen innehåller många organisationer vilket kan vara en förklaring till att organisationsformer tenderar att bli alltmer lika. En annan förklaring till ökad likhet kan vara en konstant efterfrågan på nya idéer, och då kan idéer som inte använts på länge få nytt liv. Det senare fenomenet är en av de frågor vi vill adressera i denna uppsats. Vi antar alltså inledningsvis att det finns en efterfrågan på idéer som kan bilda underlag för de handlingar och retoriska övningar vi kallar reformer. Vi undrar var dessa idéer kommer ifrån.

En fråga av rang i sammanhanget är vilka idéer individer och organisationer gör till sina egna. Den franske sociologen Gabriel Tarde ställde tidigt frågan om vilken av alla de idéer som cirkulerar som blir populärast. Hans svar var att den måste vara överlägsen de andra idéerna.

Den avgörande frågan blir vem som bedömer överlägsenheten och då blir medierna intressanta – också på Tardes tid. Tarde påstod att det fanns tre omständigheter som gör en idé överlägsen. För det första måste idén vara ”logiskt överlägsen”, det vill säga verka vara förnuftigare än andra. För det andra brukar idéer som kommer från ”modercentra” – hovet i gamla tider, stora städer i moderna – uppfattas som överlägsna. För det tredje är det bra om den nya idén inte kolliderar med de redan institutionaliseraade idéerna utan får stöd hos åtminstone några av dem (”Redan de gamla grekerna...”). Däremot gjorde Tarde en tydlig skillnad mellan spridning av gamla idéer, som han kallade för ”vanehärmende”, och nya idéer, ”moderhärmande”. Modet var ett centralt begrepp för Tarde.

Vårt forskningsfokus ligger på vilka styrinstrument som kommuner använder och hur dessa instrument förändras. Detta betyder att vi implicit sorteras det som nämns i intervjuerna vi gjort i olika fack enligt någon hypotetisk utvecklingslinje. Vi har vår betraktelsebas i det som skulle kunna kallas Public Management. Det är en föreställning

som bygger på att det finns en byråkratisk och planeringsorienterad idé som grund för verksamheten. Betraktelsebasen är från en tid som finns på säkert avstånd från det som kom att kallas New Public Management (NPM). Ingen kommun vi känner har kallat sitt förändringsarbete NPM men icke desto mindre innehåller reformerna under 1980- och 1990-talen många instrument som mer privatisering, mer företagslik form, konkurrens och liknande ideal om marknaden som den goda kraften. Frågan är vad som kommer efter NPM. Utvecklingstanken säger oss att det blir något annat.

Vi har under lång tid följt reformarbetet inom offentlig sektor, i såväl Sverige som Australien. I jämförelsen mellan Australien och Sverige ville vi urskilja mönster för hur reformer kommer till organisationen men också hur gamla återanvänts och små blir stora.

Det är ingen riktig ordning i reformerandet. Den ordning där utveckling beskrivs som att kommuner förändras från traditionell offentlig förvaltning till NPM och något annat därefter låter sig inte användas. Istället uppvisar vårt forskningsfält en sympatisk oordning där alla stadier finns representerade, där utvecklingen kan beskrivas som gående åt vilket håll som helst på samma gång.

Vårt material inbjuder till diskussion om en mängd reformföreteelser. Det vore frestande att ingående diskutera hur reformer sprids baklänges. Kommunerna i Victoria i Australien verkar vara i det reformläge där svenska kommuner var för tio år sedan. Sverige verkar å sin sida finnas i det reformläge där Victoria var för femton år sedan. Diskussionen skulle också kunna handla om differensen mellan prat och handling i våra två fall. Mycket prat och lite handling (Sverige) skulle kunna ställas mot lite prat och mycket handling (Victoria). Vi har dock valt att fästa blicken på förhållandet mellan gamla idéers förändring och en diskussion om vad det är som får dem att aktiveras.

Ett framträdande drag över tiden är att det mesta som händer i de studerade organisationerna har funnits där länge men plötsligt får stort genomslag. Ett sätt att förstå detta är att utgå ifrån att organisationer glömmer och att det därför är frågan om nya reformer för dem som just nu har att ta ställning till idéerna.

Andra menar att organisationer snarare lagrar idéer som de för tillfället inte använder. Vad som finns i lagret är oklart så länge det inte behövs. Att lagra redan använda idéer är eniktig egenskap hos moderna organisationer. Albert Danielsson använder en annan metafor och menar att gamla lösningar på organisatoriska problem lämnar

rester kvar som han kallar sediment. Enligt Danielsson blir gamla lösningar delar av nya. Idéer kan också finnas närvarande men vara svårfångade. Sten Jönsson kallar dem spökmyster som framträder tydligare allteftersom stödet för dem växer. I en uppsats för Nils Brunsson ett resonemang där reformer enligt honom tycks poppa upp som svampar, till synes lite överallt och slumpmässigt.

Metaforen med svamp är inte helt lyckad. Nils Brunssons resonemang antyder att vi aldrig riktigt kommer att förstå varför reformer uppkommer, men vi menar att man genom forskning kan förstå fenomenet allt bättre.

Inga av de reformer vi sett i Victoria eller Sverige är nya, de har alla förekommit tidigare i varje enskild kommun om än i mindre utsträckning. Det som har hänt är att det som var lite har blivit mycket och vice versa, kombinationer varierar.

För att förstå kombinerandet vill vi avslutningsvis komma tillbaka till Gabriel Tardes tankar om att idéer behöver en logisk överlägsenhet, vara förfuftiga. Eftersom argumentet blir att vi redan prövat i liten skala och det anses ha fungerat så kan man göra mer av samma sak.

Uppgifter

17. Hur har textförfattarna inhämtat det material som deras slutsatser bygger på?

- A De har sammanställt resultaten av andras forskning om reformprocesser.
- B De har studerat skriftlig dokumentation och utvärderingar av reformprocesser.
- C De har gjort egna direkta studier av reformprocesser.
- D De har själva drivit och medverkat i reformprocesser.

18. Textförfattarna diskuterar begreppet allonymism. Hur skulle man bäst kunna sammanfatta hur de ser på allonymismens betydelse i reformarbetet?

- A Allonymismen regerar
- B Allonymismen splittrar
- C Allonymismen formar
- D Allonymismen utmanar

Prövade idéer har också goda förutsättningar när det gäller att inte stöta sig med redan institutionalisera idéer. De senare innehåller sediment av de gamla idéerna. Att byta namn behöver självfallet inte vara ett avgörande problem. Allonymism, det vill säga att man inte använder benämningen på ett fenomen men gärna innehållet, kan med detta betraktelsesätt betraktas som mycket vanligt, kanske till och med den vanligaste egenskapen hos nya reformer. Däremot förefaller det rimligare att omvandla Tardes tanke om att modecentra är styrande till att se dem som katalyserande. Det enda vi sett är alltså närmast former av det Tarde kallar vanehärmende. Det som presenteras som en ny idé har goda förutsättningar att accepteras om den innehåller tillräckligt många kända komponenter. Betraktat på detta sätt blir reformer, särskilt dess enskilda komponenter, föremål för ständig återvinning som i återvinningsögonbliket egentligen är nya kombinationer. Hållbarheten hos reformer är alltså hög.

implementera = förverkliga, genomföra

ROLF SOLLI OCH PETER DEMEDIUK

19. I vilket avseende skiljer sig textförfattarnas syn på reformer och idéer från Gabriel Tardes syn?

- A Modecentra snarare förstärker trender än skapar dem.
- B Reformer bör ses ur praktisk synpunkt snarare än ur logisk.
- C Modecentra har större betydelse idag än i äldre tider.
- D Reformer måste ses som organisationers strävan efter oberoende.

20. Vad tycks, av texten som helhet att döma, vara viktigast för att en reform ska få stöd?

- A Att den upplevs som nödvändig.
- B Att den upplevs som efterfrågad.
- C Att den upplevs som nyskapad.
- D Att den upplevs som bekant.

NY PROVDEL

MEK – MENINGSKOMPLETTERING

- 21.** Ett svart hål är egentligen inte ett ”hål” i ____ att det inte finns någonting där. Det är precis tvärtom, ett svart hål är ett objekt i rymden som har otroligt stor massa, så stor att inte ens ljuset kan komma därifrån. Det beror på att ____ i ett svart hål är så stark att ingen materia kan lämna det.
- A betraktelsen – centrifugalkraften
B definitionen – attraktionen
C meningen – intensiteten
D bemärkelsen – gravitationen
- 22.** Barnboksförfattarna Louis Jensen och Oscar K och ____ Dorte Karrebæk och Lilian Brøgger har i sina böcker synbarligen bestämt sig för att visa att barnboken också kan vara Konst, och därmed är fri att ____ allt, handla om vad som helst och se ut på många oväntade sätt, utan skyddsnät. I deras senaste barnböcker faller gamla ____ som bowlingkäglor, när det ena klotet efter det andra kommer susande.
- A förläggarna – behärska – veton
B debutanterna – kartlägga – deviser
C illustratörerna – undersöka – tabun
D konstnärerna – upptäcka – ridåer
- 23.** Skolan måste även hitta ____ till den kunskap som beskrivs i läroplanen, en kunskap som får värde först när den är användbar och kulturellt färgad, där ”de eviga sanningarna” är förkastade ____ självständigt tänkande och problemlösning, där själva lärandet och bildningen, inte utantillkunskaper, står i fokus.
- A ett förhållningssätt – till förmån för
B en principförklaring – i stället för
C en värderingsgrund – i brist på
D en betydelseutveckling – på grund av
- 24.** Den slutsats man kan dra är att omhändertagandet i sig är givande. Vi vet inte vilken ingrediens som ger effekten, om det är ____, alltså att det är samma behandlare, eller kanske beröringen, kommunikationen eller avslappningen.
- A intimiteten
B anonymiteten
C immuniteten
D kontinuiteten

- 25.** Är det någonsin rätt att bryta mot lagen i en demokrati? Jo, det måste vi nog ____ att det kan vara. Frågan om huruvida civil olydnad kan rättfärdigas eller ej är emellertid inte enkel. Hur vi ser på den beror på vad för slags grundläggande ____ måttstock vi tillämpar.
- A tillstå – moralisk
B hänföra – politisk
C medge – etnologisk
D bestrida – juridisk
- 26.** Mode kan både reproducera och utmana könsdikotomin. För att vara subversivt måste mode ifrågasätta och ____ det som idag betraktas som normalt, bäras på icke förväntade platser och visualisera andra möjligheter.
- A representera
B underminera
C legitimera
D auktorisera
- 27.** Tanken att företaget vi hade kontrakterat skulle ta emot pengarna och sedan bara lämna det giftiga slammet i öppen ____ föresvävade mig inte. Inte heller att landets myndigheter skulle låta ____ ett bostadsområde i absolut närhet till det material vi exporterat. Det är alltså flera samverkande beslut, missgrepp och missförstånd som till slut lett till en ____ katastrof.
- A åsyn – inrätta – förgiftad
B dager – uppföra – omfattande
C ridå – påbörja – sanslös
D grop – bebygga – förödande
- 28.** Dessutom har ____ av våtmarker förstört många av gäddans ursprungliga lekplatser, som utgörs av grunda vikar och tillfälligt översvämmade strandområden, vilka påverkas av sådan torrläggning.
- A fördämningen
B utdikningen
C expansionen
D undanröjandet

29. Den kulturhistoriska platsen, där han har förrättat sitt konstnärliga ___, vanvårdas grovt. Hustrun låtsas förstås som ingenting. Hon målar upp en bild av ett skärgårds-paradis, ungefär som hon målar upp en bild av sin make som skröplig och gaggig. Förmodligen är hon rädd för att någon ska stjäla honom, rädd för att familjens tjuviga ___ ska krackelera.

- A verk – tillvaro
- B yrke – blandverk
- C värv – fasad
- D kall – idyll

30. Det finns många metoder i vårt samhälle som erbjuder hälsa och välmående. Man brukar dela upp de metoder som finns i två stora grupper: dels de ___ eller alternativa, dels de som faller inom hälso- och sjukvården.

- A ordinära
- B konventionella
- C somatiska
- D komplementära

In the following text there are gaps which indicate that something has been left out. Look at the four alternatives that correspond to each gap and decide which one best fits the gap. Then mark your choice on your answer sheet.

Dummy-Drug Doping?

Researchers have shown that placebos can 31_____ the body's own painkilling opioids. In particular, saline injections can dampen pain if a person has recently received shots of morphine, a powerful analgesic, and has thereby associated such injections with pain relief. Could such a procedure be used to boost pain tolerance during athletic competitions?

According to the prohibited drugs list of the World Anti-Doping Agency, morphine is 32_____ during athletic competition but not during training. So an athlete might legally inject herself with morphine before competition, only to replace that injection with a placebo on the day of the event. To be effective, however, such a strategy 33_____ that the morphine be taken several days before the placebo so that no trace of the drug would exist on competition day, and until recently, researchers were not sure whether the conditioned response would still be effective after an interval longer than a day or so.

In 2007 researchers reported simulating a sports competition in which four teams of 10 young males competed with one another in a test of pain endurance. During the training, two of the teams were given morphine injections once a week for two weeks. Then, a week later, just before the pain tolerance test, members of one morphine-exposed team were injected with saline they thought was morphine. 34_____, that combination produced the greatest pain tolerance as compared with no injection, an injection of saline without previous exposure to morphine or a shot of an opioid-blocking drug.

These results show that only two shots of morphine, separated in time by as long as a week, are enough to induce a strong and long-lasting placebo response, which could significantly boost pain 35_____ in an athlete on the day of a competition.

Alternatives

31.

- A activate
- B relieve
- C conceal
- D reduce

32.

- A allowed
- B illegal
- C used
- D effective

33.

- A indicates
- B prevents
- C shows
- D requires

34.

- A Consequently
- B Indeed
- C Thus
- D Finally

35.

- A experience
- B suffering
- C tolerance
- D research

INGRID WICKELGREN, SCIENTIFIC AMERICAN MIND

Madame and Maid

Marlene van Niekerk's audaciously innovative first novel, *Triomf*, drew dark comedy and pathos from a despised, dysfunctional and creepily inbred family of "white trash" Afrikaners anxiously awaiting South Africa's first democratic elections in 1994 – the year it was published. With its use of slang and deflating assault on the shibboleth of linguistic as much as racial purity, it became the first novel in Afrikaans to win the Noma award for publishing in Africa. *Triomf*'s ironic setting was an eponymous Johannesburg suburb built on the rubble of Sophiatown, a multiracial haven of writers and jazz players bulldozed in the 1950s under grand apartheid. In her second novel, van Niekerk shifts further into the Afrikaner heartland, to a farm at the West Cape, to probe more traditional subject matter of maids and madams, power and land.

Published in 2004 as *Agaat*, and retitled *The Way of Women* in Michiel Heyns's English translation, the novel is narrated through the unreliable eyes and memory of Milla de Vet, the inheritor of a farm named Grootmoedersdrift, outside the town of Swellendam. Milla, now 70, lies dying of a wasting disease. Paralysed but for her blinking eyelids, she is dependent for even the most intimate bodily functions on another woman, Agaat Lourier. Their intriguingly close yet oddly ambiguous relationship is gradually traced back almost 50 years, through Milla's selective reminiscing and jottings from diaries she has kept since her marriage in 1947.

Agaat, born with a stunted arm on Milla's mother's estate and abused by the family that rejected her, was "saved" at the age of five by the childless Milla and installed on her farm, rather like what is known in Afrikaans as a *hanslam*, an orphan or rejected lamb reared by hand. Yet as so-called coloured in the *baas* household, the foundling

was neither adopted child nor maid but required to fulfil both roles. The tensions and contradictions in Agaat's position and the shifting neediness of her madam-cum-mother are amplified when Milla has a son. Yet Agaat, in a convoluted contest of wills with Milla, subverts her relegation to nanny and uniformed servant by displacing Milla in the boy's affections. "I am a slave but You-are-mine," she whispers in his ear.

Not long after democracy arrives in the mid-1990s, Agaat faces the prospect of freedom with Milla's impending death. In less skilled hands, this reversal of power seems too literal and contrived. Yet for van Niekerk it becomes not so much a drama of crude playback as a minute exploration of intimate relationship corroded by unequal power, of enforced assimilation and complex strategies of resistance.

The Way of Women combines the stark intensity of a remarkable death-bed chamber piece, which nonetheless contains some humour, with a compendious sweep from 19th-century boom time in the Cape to the Angolan war, from farming manuals on bovine botulism to embroidery patterns and Afrikaans nursery rhymes. The book evokes worn images of heroic Boer womenfolk tilling the veld and delivering their own infants, while their menfolk go fishing and nurse hangovers. Some sections could have been trimmed, although the novel retains momentum and suspense, with surprises withheld till the end. With its own forensic take on the pathologies of maids and madams, it offers an understated cautionary tale on inheriting the lessons of the masters – and madams – along with their power.

MAYA JAGGI, THE GUARDIAN WEEKLY

Questions

36. What is suggested about Marlene van Niekerk's novel *Triomf*?

- A It was written in a daringly casual language and unconventional style
- B It was the first novel to be awarded a prestigious prize in South Africa
- C It is a well-known book about the 1994 democratic election in South Africa
- D It is a drama about white South African politicians written in Afrikaans

37. Why is Johannesburg mentioned in the text?

- A It is the old Afrikaans name for Sophiatown
- B It is known for being the capital of jazz music
- C It is close to the main location of the novel
- D It is the place where apartheid was brought down

38. Which of the following statements about Milla de Vet is true, according to the text?

- A She could not have any children of her own
- B She was a South African female writer
- C She was the owner of an Afrikaner farm
- D She had been an invalid since the late 1940s

39. What are we told about Agaat and Milla's relationship?

- A Agaat was the adopted daughter who lived together with Milla
- B Agaat and Milla lived and shared a happy life in the country
- C Agaat was hired as a nurse in Milla's country household
- D Agaat and Milla were attached to each other in complicated ways

40. What is implied about Boer women in the last paragraph?

- A They spent most of their time doing embroidery and taking care of their children
- B They had a tough life and were often abused by their husbands
- C They were strong, hardworking and independent women
- D They lived a quiet life as wives and mothers on countryside farms

